

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки та бізнесу

доцент Ганна ОРТІНА

« 2 » бересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління витратами»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент»

(на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н. рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління витратами» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»). – Мелітополь, ТДАТУ, 2021 р. - 19 с.

Розробник: д.е.н., проф. С.А. Нестеренко

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту
Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року
Завідувач кафедри менеджменту
д.е.н, проф. Світлана НЕСТЕРЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол № 1 від «02» вересня 2021 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки та бізнесу

доцент Ганна ОРТІНА

« 2 » бересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління витратами»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»

зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент»

(на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н. рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління витратами» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»). – Мелітополь, ТДАТУ, 2021 р. - 19 с.

Розробник: д.е.н., проф. С.А. Нестеренко

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту
Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року
Завідувач кафедри менеджменту
д.е.н, проф. Світлана НЕСТЕРЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 073 «Менеджмент» за ОПП «Менеджмент» (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол № 1 від «02» вересня 2021 року

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Курс/рік підготовки	Семестр
Змістових модулів - 2		3-й	6-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 6 год. самостійна робота студента – 3,2 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	26
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	52
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	42
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Управління витратами» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом є вивчення навчальної дисципліни є управління запасами, витратами та калькуляція собівартості в підприємствах.

Міждисциплінарні зв'язки: Окремі елементи змістовного наповнення навчальної дисципліни «Управління витратами» розглядалися попередньо при вивченні навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Менеджмент», «Економіко-математичні методи і моделі», «Економіка підприємства», «Фінанси, гроші та кредит».

Одночасно з навчальною дисципліною «Управління витратами» окремі її елементи вивчаються в межах навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік», «Система технологій», «Операційний менеджмент», «Потенціал і розвиток підприємства».

Окремі елементи змістовного наповнення навчальної дисципліни «Управління витратами» розглядатимуться пізніше при вивченні навчальних дисциплін: «Стратегічне управління», «Маркетинг», «Логістичний менеджмент», «Управління витратами» «Інноваційний менеджмент».

Мета: Викладання навчальної дисципліни «Управління витратами» є: розглянути принципи і механізм формування виробничих витрат в умовах ринкової економіки, показати основні чинники та джерела формування виробничих витрат на макроекономічному та мікроекономічному рівні.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління витратами» є: з'ясуванні місця управління виробничими витратами в системі менеджменту; розгляді формування витрат за місцями і центрами відповідальності; розкритті процесу контролю витрат і стимулювання економії ресурсів; висвітленні проблем управління трудовими ресурсами та виробничими витратами, що пов'язанні з їх функціонуванням; розгляді класифікації і формування виробничих витрат на мікрорівні, калькуляції собівартості з повним розподілом витрат і по змінних витратах; розкритті систем управління запасами; розгляді напрямків оперативного регулювання виробничих витрат; вивченні впливу макроекономічного регулювання та формування виробничих витрат на підприємстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- теоретичні основи управління витратами;
- основні складові, принципи і функції управління витратами та їх взаємодію;
- склад і характеристику витрат і напрямки їх формування;
- різновиди та характеристику центрів відповідальності витрат;
- поняття, види та методика калькулювання витрат;
- сутність та структуру планування витрат та методика його розрахунку;
- практичне значення обліку та аналізу витрат на підприємстві;

- методологію розрахунку собівартості продукції (послуг);
- розрізняти напрямки контролю в управлінні витратами та їх специфіку;
- технологію прийняття господарських рішень в системі управління витратами.

Вміти:

- розуміти та оцінювати складну систему принципів та методів управління витратами;
- розрізняти витрати за структурою та характером реагування;
- проводити планування, нормування і прогнозування витрат ;
- аналізувати ключові проблеми регулювання витрат підприємства;
- обґрунтовувати необхідність обліку і калькулювання собівартості за напрямками витрат;
- проводити розрахунки собівартості продукції (послуг) для максимізації прибутку підприємства;
- виконувати облік та аналіз витрат за місцями їх виникнення та відхиленням від центрів витрат;
- розуміти методичку управління різними видами витрат підприємства;
- розробляти методичні підходи до системного управління витратами на підприємствах авіаційної галузі;
- застосовувати заходи щодо ефективності проведення контролю за управлінням витратами;
- обґрунтовувати напрямки та методи організації прийняття господарських рішень в системі управлінні витратами;
- виконувати різноманітні завдання для аналізу та оптимізації управління витратами та ефективності виробництва;
- визначати витрати на забезпечення якості продукції (послуг);
- володіти методикою комплексного управління витратами у сучасних ринкових умовах в Україні.

Бути ознайомленими :

- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив менеджменту та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;
- ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних сферах менеджменту;
- здатність організовувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;
- здатність застосовувати одержані знання з різних предметних сфер управління витратами для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 16. Здатність застосовувати одержані знання з різних предметних сфер управління витратами для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; - уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.
- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.
- **керування часом** - уміння справлятися із завданнями вчасно/.
- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.
- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.
- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Зміст управління витратами підприємства.

Тема 1. Економіческая сутність, значення і завдання управління витратами

[2, с. 10 – 24; 3, с. 3 – 7; 5, с. 11 – 17; 6, с. 9 – 29; 16, с. 10 – 31]

Економічна суть, значення і завдання управління витратами. Предмет, метод і зміст дисципліни. Принципи і завдання управління витратами. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки. Поняття, склад і характеристика витрат. Класифікація витрат на виробництво. Поділ витрат

стосовно прийняття управлінських рішень. Структура виробничих затрат підприємства і організації.

Тема 2. Закономірності та чинники формування витрат.

[2, с. 10 – 24; 3, с. 3 – 7; 5, с. 11 – 17; 6, с. 9 – 29; 16, с. 10 – 31]

Закономірності та чинники формування витрат. Особливості динаміки витрат у коротко- і довгостроковому періодах. Функції витрат. Вплив виробничого навчання і досвіду на рівень витрат.

Тема 3. Система управління витратами.

[2, с. 10 – 24; 3, с. 3 – 7; 5, с. 11 – 17; 6, с. 9 – 29; 16, с. 10 – 31]

Організаційні аспекти управління підприємством. Централізація і децентралізація - основні аспекти структури управління. Функції управління витратами. Основні методи управління підприємством.

Тема 4. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.

[3, с. 24; 7, с. 52 - 59; 6, с. 30 – 37; 9, с. 21-36; 11; 12; 26]

Формування витрат за місцями і центрами відповідальності. Розроблення кошторисів центрів відповідальності. Розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів. Методика складання кошторису підприємства.

Тема 5. Собівартість продукції і калькулювання.

[2, с. 10 – 24; 3, с. 3 – 7; 5, с. 11 – 17; 6, с. 9 – 29; 16, с. 10 – 31]

Суть і взаємозв'язок виробничого та калькуляційного обліку. Зміст, мета й етапи виробничого обліку. Метод, завдання та принципи калькуляційного обліку. Об'єкт та одиниця калькулювання. Види калькуляцій і їх використання в управлінні витрат. Методи калькулювання і сфера їх застосування. Поняття й види собівартості. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за повнотою обліку витрат, управління виробничими затратами за об'єктами калькулювання: простий і нормативний методи обліку, калькулювання за стандартними витратами (стандарт-кост), калькулювання за замовленнями (позамовний метод), калькулювання за процесами (попроцесний метод). Управління виробничими затратами в умовах використання зарубіжних систем обліку і калькулювання. Сумісне виробництво, готова та реалізована продукція. Управління виробничими затратами на основі діяльності. Управління виробничими затратами на базі змінних витрат. Калькулювання у комплексному (сумісному) виробництві. Собівартість готової та реалізованої продукції.

Змістовий модуль 2. Організаційно-економічний механізм управління витратами підприємства.

Тема 6 : Контроль і стимулювання економії ресурсів.

[5, с. 51 – 62; 6, с. 42 – 64; 8, с. 76 – 86; 11; 12; 26; 28]

Контроль в управлінні виробничими затратами. Роль і значення контролю в управлінні витратами. Завдання і види контролю. Методи контролю витрат. Функції витрат, як засіб оцінювання роботи підрозділів центрів витрат. Шляхи зниження та вивчення поведінки витрат. Суть внутрішнього управлінського контролю та його елементи. Методи вивчення поведінки витрат. Визначення ступеня надійності функції витрат. Внутрішні резерви зниження витрат та стимулювання економії ресурсів.

Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток», як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.

[3, с. 24; 7, с. 52 - 59; 6, с. 30 – 37; 9, с. 21-36; 11; 12; 26]

Управління витратами і ефективність виробництва. Сутність і передумови аналізу системи «витрати-випуск-прибуток». Визначення маржинального прибутку в СВР-аналізі. Аналіз рівноваги операційної діяльності. Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат. Аналіз за умов невизначеності та безпека виробництва. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат. Поняття операційного важеля та його розрахунок.

Тема 8. Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.

[5, с. 51 – 62; 6, с. 42 – 64; 8, с. 76 – 86; 11; 12; 26; 28]

Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат. Роль концепції цільової собівартості в системі управління витратами, принципи таргет - кастингу. Основні етапи досягнення цільового рівня собівартості. Функціонально-вартісний аналіз: суть, об'єкти та етапи проведення. Кайдзен, кайдзен-кастинг – методи зниження витрат.

Тема 9. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат.

[3, с. 24; 7, с. 52 - 59; 6, с. 30 – 37; 9, с. 21-36; 11; 12; 26]

Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат. Сутність і форми адаптації. Вплив різних форм адаптації машин на експлуатацію витрати : інтенсивність роботи; вплив часу роботи машин на собівартість продукції; вплив кількісної адаптації на витрати. Кількісна адаптація і довгострокова мінімізація витрат під час її здійснення.

Тема 10. Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.

[3, с. 24; 7, с. 52 - 59; 6, с. 30 – 37; 9, с. 21-36; 11; 12; 26]

Методика управління товарно-матеріальними запасами на підприємстві. Оцінка виробничих запасів та формування витрат. Вплив системи управління запасами на ефективність діяльності підприємства. Сучасні моделі управління товарно-матеріальними запасами модель з фіксованим розміром запасу; модель з фіксованим періодом; система «точно за часом». Визначення оптимального розміру замовлення: розрахунок витрат на зберігання запасів; розрахунок витрат на розміщення замовлення. Вплив методів оцінювання запасів під час їх вибуття на витрати підприємства.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк	прак.	СРС	
Змістовий модуль 1. Зміст управління витратами підприємства						
1	Лекція 1	Сутнісна характеристика витрат.	2	-	-	-
	Практичне заняття 1	Сутнісна характеристика витрат.		2	-	2
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	2	1
2	Лекція 2	Закономірності та чинники формування витрат.	2	-	-	-
	Практичне заняття 2	Закономірності та чинники формування витрат.		4	-	2
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	2	1
3	Лекція 3	Система управління витратами.	2	-	-	-
	Практичне заняття 3	Система управління витратами.		4	-	2
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	2	1
4	Лекція 4	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.	2	-	-	-
	Практичне заняття 4	Формування витрат за місцями і центрами відповідальності.		6	-	2
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	4	1
5	Лекція 5	Собівартість продукції і калькулювання.	2	-	-	-
	Практичне заняття 5	Собівартість продукції і калькулювання.		4		2
	Самостійна робота 5	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	4	2
6	Лекція 6	Контроль і стимулювання економії ресурсів.	2	-	-	-
	Практичне заняття 6	Контроль і стимулювання економії ресурсів.		4	-	2
	Самостійна робота 6	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	4	2
7	Лекція 6	Контроль і стимулювання економії ресурсів.	2	-	-	-
	Практичне заняття 6	Контроль і стимулювання економії ресурсів.		4	-	3
	Самостійна робота 6	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	4	2
8-9	Самостійна робота	Робота за темами				
	ПМК 1					10
Всього за змістовий модуль 1-62 год.			14	26	22	35

Змістовний модуль 2.						
Організаційно-економічний механізм управління витратами підприємства						
10	Лекція 7	Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток», як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.	2	-	-	-
	Практичне заняття 7	Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток», як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.		4	-	2
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	2	1
11	Лекція 8	Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.	2	-	-	-
	Практичне заняття 8	Методи цільового формування структурного аналізу та зниження витрат.		4	-	2
	Самостійна робота 8	Робота на навчально-інформаційному порталі		-	4	1
12	Лекція 9	Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток», як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.	2			-
	Практичне заняття 9	Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток»		4		2
	Самостійна робота 9	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
13	Лекція 10	Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат	2			-
	Практичне заняття 10	Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат		4		2
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
14	Лекція 11	Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат	2			-
	Практичне заняття 11	Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат		4		3
	Самостійна робота 11	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
15	Лекція 12	Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів.	2	4		
	Практичне заняття 12	Мінімізація витрат на створення та зберігання запасів			2	4
	Самостійна робота 12	Робота на навчально-				2

		інформаційному порталі				
16-17	Самостійна робота	Робота за темами	-	-	-	10
	ПМК 2	Підсумковий контроль за ПМК 2				
Всього за змістовий модуль 2 – 58 год.			12	26	20	35
Екзамен						30
Всього з навчальної дисципліни - 120 год.						100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Поясніть відмінність разових і поточних витрат. Що таке собівартість продукції і яка економічна роль цього показника?
2. У чому особливості середніх і граничних витрат? Чому склад операційних витрат регламентується нормативними актами?
3. За якими ознаками класифікують витрати? Яка економічна роль поділу витрат на змінні та постійні?
4. Поясніть сутність явних і неявних витрат. Яке практичне значення поділу витрат на витрати, що включаються у собівартість продукції, та витрати періоду.
5. Що таке релевантні та нерелевантні витрати? З'ясуйте можливі напрями та роль вивчення структури витрат?
6. Поясніть сутність ефективних і неефективних постійних витрат. Як розподілити сукупні витрати підприємства на змінні та постійні?
7. Що є критерієм розмежування періодів на коротко- і до- вгострокові при аналізі витрат? Поясніть закономірності динаміки витрат у коротко- строковому періоді.
8. З'ясуйте закономірності поведінки витрат у довгостроковому періоді. Як впливає на середні витрати зміна величини підприємства?
9. Що таке функції витрат і яке їхнє практичне значення? Які є функції витрат за методами побудови і в чому їхні особливості?
10. Як впливають на собівартість продукції чинники досвіду і виробничого навчання? Поясніть, як визначається норма і будуються криві навчання.
11. Поясніть, у чому сутність трансфертних цін і які їхні функції. Які є методи встановлення трансфертних цін і за яких умов вони застосовуються?
12. Обґрунтуйте базу трансфертної ціни на основі витрат (змінних, виробничих, повних). За яких умов трансфертна ціна використовується як інструмент мінімізації податку на прибуток в транснаціональних компаніях?
13. Дайте характеристику основним параметрам управління витратами. Які основні складові системи управління витратами в управлінсько-функціональному контурі?
14. Що входить до системи управління витратами за економіко-функціональною ознакою? Схарактеризуйте функції розроблення рішень в управлінні витратами.
15. Поясніть зміст функції контролю витрат. У чому полягають особливості

вибору факторів спонукання до забезпечення належного рівня витрат?

16. Що таке стандарти управління підприємством, який зв'язок вони мають з управлінням витратами?

17. З'ясуйте потенціал та обмеження стандартів управління підприємством ERP та CSRP. Які теорії покладені в основу концепції стратегічного управління витратами?

18. Що таке ланцюжок цінностей, як він пов'язаний з управлінням витратами?

19. Наведіть переліки структурних та функціональних факторів, що впливають на рівень витрат.

20. Що таке бенчмаркінг, або метод еталонних порівнянь, як він може застосовуватися в управлінні витратами?

21. Який потенціал стосовно управління витратами має теорія обмежень?

22. Схарактеризуйте основні елементи концепції управління витратами на якість.

23. Наведіть базові методи, що дозволяють формалізувати невизначеність інформації та вимірювати ризик.

24. Які можливості для управління витратами надають інтервальний аналіз та теорія нечітких множин?

25. Що таке центр відповідальності, наведіть декілька прикладів. Назвіть переваги управління витратами підприємства за центрами відповідальності.

26. Яких принципів треба дотримуватися під час формування центрів відповідальності? Які різновиди центрів відповідальності виділяють за ознакою обсягу повноважень та відповідальності?

27. У чому полягають особливості центрів витрат підрозділів основного виробництва? За допомогою яких показників оцінюється ефективність центрів відповідальності різних видів?

28. У чому полягає відмінність між бюджетом та кошторисом? Який горизонт планування звичайно мають бюджети та кошториси?

29. Як залежить перелік позицій витрат, що плануються за центром відповідальності, від його характеру і місця в структурі підприємства?

30. Схарактеризуйте загальну схему складання плану витрат підрозділу підприємства (цеху). З'ясуйте функції, які виконують кошториси.

31. Які існують підходи до групування статей кошторису, у чому полягає їхня аналітико-інформаційна цінність? Наведіть перелік витрат, пов'язаних із утриманням та експлуатацією машин і устаткування.

32. Які позиції входять до витрат на обслуговування та управління виробництвом для цехів, діяльність яких обмежується внутрішніми відносинами?

33. З'ясуйте склад непрямих витрат підрозділів за ознакою місця їх формування.

34. У чому полягає основна проблема під час розподілу витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів між основного виробництва? Схарактеризуйте загальну схему руху витрат допоміжного чи обслуговуючого підрозділу при плануванні витрат підприємства.

35. Який показник лежить в основі розподілу витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів? З'ясуйте сутність, а також недоліки та переваги методів розподілу витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів.

36. Поясніть математичну модель, на якій базується метод розподілу витрат допоміжних та обслуговуючих підрозділів за допомогою системи рівнянь.

37. Дайте характеристику процесу складання зведеного кошторису на виробництво.

38. Які закони та інші нормативно-правові акти треба брати до уваги під час складання кошторису виробництва? За яким принципом складається кошторис виробництва, чому саме так?

39. У чому полягають особливості складання кошторису виробництва на етапі прогнозних оцінок величини витрат? Назвіть основні завдання контролю витрат.

40. Які види контролю розрізняють за частотою контрольних операцій, за часом здійснення контрольних операцій? З'ясуйте співвідношення між видами контролю за різними класифікаційними ознаками.

41. У чому полягає сутність механізму управління за відхиленнями?

42. Які є підходи до обґрунтування необхідності досліджень причин розбіжностей між фактичними і плановими значеннями показників витрат, що контролюються?

43. Які переваги надають статистичні методи при вивченні відхилень?

44. У чому полягає специфіка контролю витрат в системі управління витратами «стандарт-костинг»?

45. Які існують форми і джерела матеріального стимулювання зниження рівня витрат?

46. На яких принципах має базуватися розподіл премії за зниження витрат між працівниками, які досягли такого результату?

47. Дайте характеристику основних методів контролю витрачання сировини та матеріалів.

48. Наведіть приклади контрольованих та неконтрольованих витрат на рівні цеху. За допомогою яких показників оцінюється діяльність підрозділів-центрів витрат?

49. Для чого треба перераховувати планові витрати на фактичний обсяг?

50. Якою є загальна структура відхилень при виконанні кошторису?

51. Назвіть види стандартів витрат та сфери їх застосування.

52. За якими методами аналізуються причини відхилень фактичних витрат від стандартних? З яких розділів складаються калькуляційні листи?

53. З'ясуйте можливі резерви зниження витрат, пов'язаних з паливом та енергією для технологічних цілей.

54. Поясніть сутність методу калькулювання за видами діяльності. Які етапи розподілу непрямих витрат характерні для традиційного методу калькулювання і для методу ABC?

55. За яких умов доцільно застосовувати калькулювання за методом ABC?

56. Чому і за яких умов традиційні методи калькулювання можуть призводити до викривлень собівартості продукції? Які основні відмінності

традиційної методики калькулювання і методу ABC?

57. З'ясуйте зміст понять «фактор витрат» і «ставки непрямих витрат на одиницю фактора витрат»? Які класифікації факторів витрат вам відомі?

58. Наведіть приклади видів діяльності, що додають і не додають цінності продукції.

59. За якими критеріями визначаються фактори витрат за методом ABC? Обґрунтуйте їх.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Які види обліку поєднує в собі система обліку витрат підприємства? З'ясуйте сутність і сферу застосування оперативного обліку.

2. Назвіть специфічні риси бухгалтерського обліку.

3. Які можливості надає бухгалтерський аналітичний облік для управління витратами?

4. У чому полягають управлінський і фінансовий аспекти бухгалтерського обліку?

5. Що таке статистичний облік і які він має особливості?

6. Назвіть основні завдання управлінського обліку.

7. За якими принципами можуть будуватися плани рахунків?

8. За допомогою яких рахунків ведеться облік матеріальних витрат і втрат від браку?

9. Як організовується облік витрат, пов'язаних з основними засобами?

10. Схарактеризуйте передумови методу обліку витрат за групами виробів. Порівняйте потенціал методів обліку відповідно за фактичними витратами та за нормами.

11. У чому полягають визначальні характеристики вітчизняного варіанта обліку витрат за нормами? Назвіть основні завдання контролю витрат.

12. Які види контролю розрізняють за частотою контрольних операцій, за часом здійснення контрольних операцій?

13. З'ясуйте співвідношення між видами контролю за різними класифікаційними ознаками. У чому полягає сутність механізму управління за відхиленнями?

14. Які є підходи до обґрунтування необхідності досліджень причин розбіжностей між фактичними і плановими значеннями показників витрат, що контролюються?

15. Які переваги надають статистичні методи при вивченні відхилень?

16. У чому полягає специфіка контролю витрат в системі управління витратами «стандарт-костинг»? Які існують форми і джерела матеріального стимулювання зниження рівня витрат?

17. На яких принципах має базуватися розподіл премії за зниження витрат між працівниками, які досягли такого результату?

18. Дайте характеристику основних методів контролю витрат сировини та матеріалів. Наведіть приклади контрольованих та неконтрольованих витрат

на рівні цеху.

19. За допомогою яких показників оцінюється діяльність підрозділів-центрів витрат? Для чого треба перераховувати планові витрати на фактичний обсяг?

20. Якою є загальна структура відхилень при виконанні кошторису? Назвіть види стандартів витрат та сфери їх застосування.

21. За якими методами аналізуються причини відхилень фактичних витрат від стандартних? З яких розділів складаються калькуляційні листи?

22. З'ясуйте можливі резерви зниження витрат, пов'язаних з паливом та енергією для технологічних цілей.

23. З'ясуйте сутність і роль CVR-аналізу. На яких передумовах ґрунтується CVR-аналіз?

24. Назвіть показники, що обчислюються та аналізуються в процесі CVR-аналізу. Поясніть економічну сутність маржинального прибутку і методику його обчислення.

25. Як визначається коефіцієнт маржинального прибутку і для чого він потрібний? Дайте інтерпретацію лінійної динаміки витрат і виручки та визначте точку безбитковості графічним методом.

26. Як аналітично визначити безбитковий обсяг продукції у натуральному вимірі? Виведіть формулу для обчислення безбиткового обсягу продукції у грошовому вимірі.

27. У чому полягає сутність граничної безбитковості і як обчислюється відповідний обсяг виробництва? Поясніть сутність безпеки операційної діяльності й методику обчислення її рівня.

28. Як визначається обсяг виробництва, що забезпечує цільовий прибуток (цільову рентабельність) підприємства? У чому особливості обчислення показників безбитковості та безпеки виробництва за умов невизначеності?

29. Що являє собою операційний ліверідж і як він обчислюється? З яких причин і яким чином структура витрат впливає на величину операційного ліверіджу?

30. З'ясуйте, чому за стабільних цін і норм витрат темпи зміни обсягу продажу і прибутку різні? Схарактеризуйте концепцію цільової собівартості.

31. Назвіть ключові принципи таргет-костингу. Поясніть механізм визначення цільової ціни на нову продукцію.

32. Як визначається величина цільового прибутку?

33. У чому відмінність між поняттями «цільова собівартість» та «прогнозована собівартість» нової продукції?

34. Схарактеризуйте етапи проведення таргет-костингу. Які методи оптимізації витрат ефективно діють у середовищі таргет-костингу?

35. Дайте визначення функціонально-вартісного аналізу (ФВА). Назвіть та схарактеризуйте основні принципи ФВА. Схарактеризуйте аналітичний етап проведення ФВА.

36. Які види робіт виконуються під час пошуково-дослідницького етапу ФВА? Які види функцій об'єкта аналізу (продукту) виділяють у процесі ФВА?

37. У чому відмінність між зовнішніми та внутрішніми функціями продукту? Дайте характеристику функціональної моделі об'єкта ФВА.

38. З якою метою будують функціонально-структурну матрицю ФВА? Який аналіз проводиться за функціонально-вартісною діаграмою?

39. Дайте визначення понять «кайдзен» і «кайдзен-костинг». У чому відмінність між ними? Схарактеризуйте процес кайдзен-костингу. Назвіть спільні риси та відмінності таргет- та кайдзен-костингу.

40. Схарактеризуйте взаємозв'язок між тривалістю життєвого циклу продукції галузі та ефективністю застосування таргет- і кайдзен-костингу.

41. Поясніть сутність і практичне значення адаптації операційної системи до зміни її завантаження. За якими параметрами здійснюється адаптація і які її форми?

42. Що є критерієм адаптації машин і устаткування? З'ясуйте вплив на експлуатаційні витрати інтенсивності роботи машин.

43. Як впливає на експлуатаційні витрати час роботи машин у межах доби? Поясніть, як впливає на витрати кількісна адаптація машин.

44. З'ясуйте загальний порядок адаптації машин одного технологічного призначення. Як обґрунтовується альтернативне використання вивільнених машин у процесі кількісної адаптації?

45. Поясніть методику мінімізації витрат на придбання машин за кількісної адаптації. Як обчислюються витрати на лізинг машин у поточній вартості? З'ясуйте структуру і методику обчислення лізингових платежів.

46. Поясніть методику обчислення витрат на придбання машин за рахунок кредиту. Схарактеризуйте, для чого створюються запаси на підприємстві.

47. Як впливає неефективне управління запасами на результати діяльності підприємства? У чому сутність системи управління запасами на підприємстві?

48. Які переваги й недоліки існуючих моделей управління запасами з фіксованим розміром запасу і з фіксованим періодом поставки?

49. За яких умов доцільним є формування системи управління запасами «точно за часом»?

50. У чому полягає необхідність поділу витрат залежно від зміни обсягів поставки запасів? Які витрати називаються релевантними?

51. Як визначити витрати на придбання, на розміщення замовлення і на зберігання запасів?

52. Що таке оптимальний розмір замовлення і як його визначити за критерієм витрат?

53. Яким чином визначається час наступного замовлення матеріалів? З якою метою на підприємстві утримують резервний запас і як його визначити?

54. Як визначити оптимальний розмір замовлення за умов релевантних витрат на придбання запасів? Як впливають методи оцінки вибуття запасів на витрати підприємства?

55. За яких умов доцільно використовувати метод собівартості перших за часом надходжень запасів (ФІФО)?

56. У чому особливості оцінювання запасів під час їх вибуття у виробництво за методом середньозважених витрат?

6. РЕКОМЕНДОВАНА ІТЕРАТУРА

Базова

1. Грещак М.Г., Коцюба О.С. Управління витратами: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / М.Г. Грещак, О.С. Коцюба – К.: КНЕУ, 2008, 264 с.
2. Гусарова Л.В. Управління витратами. Методи аналізу динаміки витрат та їх оцінки: конспект лекцій / Л.В. Гусарова. – К.: КНУБА, 2007. – 24с.
3. Давидович І.Є. Контролінг: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552с.
4. Даниленко В.К., Кушніренко О.М. Марченко К.С. Управління витратами – К.:Каравела, 2012.
5. Добровський В. М., Гнилицька Л. В., Коршикова Р. С. Управлінський облік: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. –278 с.
6. Дойл Д. Управление затратами. Стратегическое руководство. – М.: жьбіхеВолтерс Клувер, 2006. –264 с.
7. Домашенко Ю.В. Управлінський облік в схемах. / За ред. Ю.В. Домашенко. – М.: Мелітополь, 2005. – 164 с.
8. Дорофійенко В.В. Операційний менеджмент: підручник / В.В. Дорофійенко, В.П. Колосюк. – Донецьк: «ВІК», 2006. – 418 с.
9. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ. – М.: Юнити-Дана, 2007. – 1401 с.
10. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами – К.: ЦУЛ, 2009
11. Имаи М. Гемба кайдзен: путь к снижению затрат и повышению качества: Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 346 с.
12. Имаи М. Кайдзен: Ключ к успеху японских компаний: Пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 274 с.
13. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С., Хлапьяонов Л. Ю., Макухін Г. А. Управління затратами підприємства: Моно- графія. – К.: Лібра, 2007. – 320 с.
14. Рижикова Н.І., Накісько О.В. Управління витратами: навчальний посібник. – Харків: ХНТУСГ, 2013. – 198 с.
15. Турило А.М. Управління витратами підприємства: Навчальний посібник для вузів / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило - К.: ЦУЛ, 2006
16. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання. – Ч.І. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 368 с.

Допоміжна

1. Закон України «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине» от 16 июля 1999 год» № 996-XIV-ВР // Сборник систематического законодательства: газета украинской бухгалтерии. – 2007. – Выпуск 1. – с. 6-10.
2. Давидович І. Є. Аспекти управління витратами, пов'язаними з експлуатацією виробничого устаткування, машин і механізмів // Наукові записки: Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Випуск 13. Частина 1. — Тернопіль: Економічна думка, 2004.
3. Давидович І. Є. Управління витратами періоду // Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу інституту економіки і менеджменту

інвестицій. Випуск 1. — Тернопіль: Економічна думка, 2003.

4. Коцупартий М, Мервенецька В. Наказ про облікову політику: конкретний приклад спростить роботу. //Баланс-Агро №48 (324) 24.12.2012.

5. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів [текст]: навч. посібник / І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лала, М.В. Гунченко – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 304 с.

6. Національні стандарти в бухгалтерському обліку. Ежедневная электронная бухгалтерская газета «Интерактивная бухгалтерия» // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ru/documents/onemanuals/35131>

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40, ст.365, Із змінами, внесеними згідно із Законами № 675-VIII (675-19) від 03.09.2015, ВВР, 2015, № 45, ст.410. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

8. П(С)БО 16 «Витрати». Затверджено наказом Мініфіну України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями). // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/6600>

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів № 573 від 18.06.2015. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

10. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Затверджено наказом Державного комітету з промислової політики України від 02.02.2001 р., № 47.

11. Бібліотека ТДАТУ, м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького, 18

12. Міська бібліотека ім. М.Ю. Лермонтова, пл. Перемоги, 1

13. Освітній портал ТДАТУ. Дисципліна «Управління витратами» // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=456>

14. Джерела Інтернету